

Pestszentlőrinci Robogó Óvoda
OM: 034678
1181. Bp. Kondor Béla sétány 14.

"SZÍVVEL - LÉLEKKEL"

Helyi Óvodai Program

Nyolcadik kiadás

2015.

TÖRVÉNYEK	3
HELYZETKÉP	6
A program tárgyi feltételei	6
A program személyi feltételei	7
Óvodánk ingyenesen igénybe vehető szolgáltatásai	7
GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSMODELL, ALAPELVEK	8
HAGYOMÁNYŐRZÉST BIZTOSÍTÓ TEVÉKENYSÉGEK	12
A PROGRAM SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEI	13
GYERMEKVÉDELEM	16
ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATOK	19
Az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása	19
Az egészséges életmód alakítása	23
Az értelmi fejlesztés, anyanyelvi nevelés megvalósítása	28
TEVÉKENYSÉGI FORMÁK	32
Játék	32
Munka jellegű tevékenységek	35
Tanulás	39
A külső világ tevékeny megismerése	42
Közlekedésre nevelés	44
Vers, mese, dramatikus játék	47
Ének-zene, énekes játék	49
Rajzolás, mintázás, kézimunka	52
Mozgás	55
KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI	59
Család és óvoda együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	59
Az óvoda külső kapcsolatai	61

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	63
Felhasznált irodalom	63
A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	65
Legitimációs záradék	59

1. Törvényi háttér

Törvények

- **2011. évi CXC. törvény (XII.29.)** a nemzeti köznevelésről
- **1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**

módosítása:

- 2002. évi IX. tv.
- **1990. évi IV. tv. a Lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházzól.**
- **Rendeletek**
- **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet** a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- **32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet** a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- **363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete** az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- **326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet** A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- **137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet** az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról

- 51/2004. (III. 23.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról
- Az alapprogramot módosító 255/2009.(XI.20.) Kormány rendelet
- 11/1994. (VI. 8.) MKM-rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 23/1997. (VI. 4.) MKM-rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelvei
- 32/1997. (XI. 5.) MKM-rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei
- 1/1998. (VII. 24.) OM-rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
- 3/2002. (II. 15.) OM-rendelet a közoktatási intézményekben folyó minőségbiztosítás bevezetéséről
- Továbbá a fenntartói és a helyi (önkormányzati) rendeletek
- 2/2005. (III.) OM-rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve

- **Intézményi Alapító Okirat**

2. HELYZETKÉP

Óvodánk 1980-ban kezdte meg működését Budapest XVIII. kerületében, a Havanna lakótelepen.

Az intézmény neve: Pestszentlőrinci Robogó Óvoda

OM azonosítója: 034678

Fenntartója: Budapest, XVIII. kerület Pestszentlőrinc – Pestszentimre
Önkormányzat

Óvodai csoportok száma: 6

Férőhelyek száma: 178 fő

Az óvoda körzethatárán belül élő gyermekek mellett (a kerületünkben élő, szakértő- és rehabilitációs bizottság szakértői véleményével rendelkező) sajátos nevelési igényű (mozgáskorlátozott) gyermekek járhatnak óvodánkba, valamint fogadjuk a kerületünkben élő diabéteszes gyermekeket is.

2.1. A program tárgyi feltételei:

Az óvoda kertje és a benne kialakított közlekedési pálya nyújtja számunkra a természeti környezetet.

Az óvoda területét jelző KRESZ-park fontos kiegészítője az udvari tevékenységeknek.

Az intézmény valamennyi helyisége, illetve ki- és bejárata akadálymentesített, ez alapfeltétele a mozgáskorlátozott gyermekek integráló nevelésének.

Épületünk hat csoportszobát, egy tornaszobát, egy fejlesztő szobát, egy logopédiai szobát, valamint egy, a mozgáskorlátozott gyermekek mozgásfejlesztését szolgáló helyiséget foglal magába.

A csoportszobák a tevékenységeknek megfelelően alakíthatóak.

A tárgyi feltételek folyamatos fejlesztésére van szükség, kiemelt figyelemmel a sajátos nevelési igényű mozgáskorlátozott gyermekek eredményes integrált neveléséhez szükséges speciális eszközökre és feltételekre, beleértve az udvari játszóterületek és közlekedési pálya akadály-mentesítését is.

(A program eredményes megvalósítását segítő eszközök jegyzéke az **1. számú mellékletben** található.)

2.2. A program személyi feltételei:

Huszonhét közalkalmazott látja el a gyermekek nevelésével kapcsolatos feladatokat: csoportonként két óvodapedagógus és egy dajka. Ebben a munkában még három dajka, egy óvodatitkár, két gyógypedagógiai-asszisztens, egy gondozónő, egy kertész, és egy takarító segít. Valamennyi dolgozót az óvodavezető irányítja, munkájukat koordinálja. Az óvoda vezetője, pedagógusai és munkatársai nyitottak az innovációkra és tudásukat folyamatosan fejlesztik, munkájukat összehangolják.

A különleges gondozást igénylő gyermekek fejlesztése és ennek megfelelő pedagógiai feltételek biztosítása szükségessé teszi egy-egy logopédus, gyógytestnevelő, fejlesztő pedagógus, pszichológus közreműködését is, mivel általában 30-50 gyermek vesz részt ezeken a speciális foglalkozásokon.

A sajátos nevelési igényű (mozgáskorlátozott) gyermekek részére a sajátos törődést az óvónő mellett a konduktor, mint szakirányú segítő biztosítja.

Az óvónő a konduktortól kap segítséget ahhoz, hogy a sajátos nevelési igényű (mozgáskorlátozott) gyermekekkel szemben megfelelő követelményeket állítson, az elvárásokat a helyes irányba terelje.

A konduktor tájékoztatja az óvónőt arról, hogy a gyermekek milyen tevékenységeket hogyan képesek végezni és mi várható a fejlődésük során.

2.3. Óvodánk ingyenesen igénybe vehető szolgáltatásai

- Logopédia, gyógytestnevelés, fejlesztőpedagógia foglalkozás, pszichológia terápia, konduktív foglalkozás
- A gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete
- Az óvoda létesítményeinek, eszközeinek használata az ingyenes szolgáltatások igénybevételéhez
- Szülői igény esetén a vallásoktatás megszervezése a gyermekek részére
- Évente egy kirándulás és egy bábelőadás
- judo
- kutyás terápia

3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSMODELL, ALAPELVEK

3. 1. Gyermekkép

- Meggyőződésünk, hogy minden gyermek egyedi, önálló személyiség. Az óvodánkban felnövő gyermek legyen tisztában saját értékeivel, képességeivel, *mert csakis így teremtheti meg a legjobb kapcsolatot embertársaival, így tud segíteni önmagán és másokon.*
- Fontos, hogy jól érezze magát az őt körülvevő világban, amelynek kincseit értékeit már óvodás korában megismerte, megszerette.
- Ismerje fel a jó és rossz közötti különbséget, kerülje el a durvaságot, az erőszakot, *próbáljon szeretetben, egyetértésben élni.*
- Fogadja el a különbözőségeket, legyen nyitott, mindenre kíváncsi.
- Gondolatait, élményeit bátran fogalmazza meg. Olyan testi képességeknek legyen birtokában, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, megfelelő állóképesség.
- Tudjon alkalmazkodni a szűkebb, majd tágabb természeti és társadalmi környezethez, a helyi adottságokhoz, védje környezetét.
- Biztonsággal közlekedjen szűkebb lakóhelyén.

3. 2. Óvodakép

Nevelésünk célja, az óvodás gyermekek testi – lelki szükségleteinek kielégítése, hogy érzelmi biztonságot adó, szeretetteljes légkörben, az egyéni bánásmód fokozott alkalmazásával elősegítsük a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődését, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével. Ideértve a sajátos nevelési igényű- (mozgáskorlátozott) gyermekek speciális fejlesztését is,- az egyenlő hozzáférés elvének jegyében - hogy nyitottá, befogadóvá, együttműködésre képessé, a mozgásállapotuknak megfelelő lehető legönállóbb életre alkalmassá váljanak.

Nevelésünk feladata:

- Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés - a pedagógiai optimizmus megvalósulásával

- az egészséges életmód alakítása
- Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- sajátos nevelési igényű – mozgáskorlátozott - gyermekek integráló nevelése

Sajátosság:

- a környező világban a biztonságos eligazodás és közlekedés megalapozása biztonságos közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése.

3. 3. Óvodánk pedagógusmodellje

Alapkövetelmény a felsőfokú óvodapedagógusi diploma és a hétévenkénti továbbképzési kötelezettség teljesítése.

Az óvodapedagógusnak legyen igénye az önművelődésre és a körülményekhez képest teremtsen lehetőséget szaktudásának fejlesztésére. Az óvodapedagógusok kötelessége a folyamatos önképzés.

A TÁMOP – 3.4.2.-09/1-2010-0004 a „Hatékony együttnevelés, tudatos együttműködés” pályázati projekt adta lehetőségeket kihasználva számos kollégánk szerzett együttneveléssel és szervezetfejlesztéssel kapcsolatos ismereteket.

Elengedhetetlenül fontos a modell értékű pedagógus, aki példa a gyermeknek és felnőttek egyaránt.

Személyiségvonásaiban jelenjen meg a pedagógiai optimizmus, szeretet, humanizmus, tolerancia, empátia. Tetteiben érezhető legyen a hitelesség.

A közösség tagjaiként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok, és feladatok megvalósításáért.

3. 4. Alapelvek

Az **Alapprogram** tartalmazza azokat az általános pszichológiai - pedagógiai elveket, amelyeket a gyermekek érdekében érvényesíteni kell.

A „Szívvel – Lélekkel” Helyi Nevelési Program ezekből a következőket tartja különösen fontosnak:

- A gyermeki személyiséget tisztelet és elfogadás, szeretet, megbecsülés, gondoskodás és különleges védelem övezi, tiszteletben tartva a gyermeket megillető jogokat, valamint az esélyegyenlőség lehetőségeihez való egyenlő hozzáférést

- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, valamint a gyermek egyéni képességeinek, tehetségének kibontakoztatásának támogatásával az iskolába való beilleszkedését, majd helytállását
- A gyermek nevelését az óvoda a családdal együttműködve végzi, biztosítva a szociális hátrányok csökkentése mellett a kulturális értékek közvetítését.
- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését, eredményeit, erényeit, próbálkozásait értékelő, különbözőségét elfogadó környezet segíti.
- „... A fizikailag, szellemileg vagy társadalmilag hátrányos helyzetű gyermeknek meg kell kapnia az állapota és helyzete által megkövetelt kezelést, nevelést és speciális gondozást.”
(A GYERMEKEK JOGAI – az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény alapján)

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, befogadó óvodai légkör megteremtéséről; a testi, szociális és az értelmi képességek egyéni alakításáról, az érzelmi intelligencia fejlesztéséről;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játéokra;
- az óvodapedagógus a tevékenységek során figyelembe veszi a gyermek egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét, fejlettségét és sajátos nevelési igényét, továbbá gondoskodik a megfelelő műveltség tartalmak sokoldalú közvetítéséről, a multi és interkulturális nevelésről;
- a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi környezetről;

- a sajátos nevelési igényű gyermek állapotának megfelelően a fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételekről;
- a 2011/2012, nevelési évtől a sajátos nevelési igényű kisgyermekünk számára „Óvodás portfólió” készül, amelyet jó gyakorlatként adaptálunk a TÁMOP.4.2.-09/1-2010-0004 a „Hatékony együttnevelés, tudatos együttműködés” pályázati projekt hozadékaként; (a portfólió indokoltsága és tartalmi elemei a MIP 12.sz. mellékletében találhatóak)
- „Egyéni fejlesztési terv kidolgozása” munkacsoport –amely szintén a fenti pályázat kapcsán jött létre - által készített, a sérült gyermekek iskolai átvezetését segítő anyag készítése
- az óvodapedagógusok, dajkák, és külső segítők egymással összehangolt nevelői hatásairól.
- 2015. szeptember 01-től bevezetésre került a judo sportág alapjainak játékos formában történő megismerése
- 2015. szeptember 01-től bevezetésre került a kutyás terápia, mellyel az érzelmi nevelést, valamint a mozgásfejlesztés és értelmi nevelés hatását kívánjuk erősíteni.

4. HAGYOMÁNYÖRZÉST BIZTOSÍTÓ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek korának megfelelő, örömteli tevékenységek kiválasztása és a nevelésbe történő beillesztése úgy történik, hogy a gyermekek számára maradandó élményeket és ne fölösleges frusztrációkat jelentsenek.

Az érzelmi nevelés eszközeként és színtereként a közös készülődés, az örömszerzés, a közös élmények és az összetartozás élményét erősítik az alábbi alkalmak:

- Születésnapok
- Robogós közlekedési nap (ősszel) – a Havanna napok keretén belül
- Robogós közlekedési és esélyegyenlőségi hét (tavasszal)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Március 15.
- Víz világnapja (március 20.)
- Föld világnapja (április 22.) - kirándulás
- Édesanyák köszöntése
- Idős emberek köszöntése az Idősek Átmeneti Otthonában
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Iskolalátogatás nagycsoportosainkkal
- Játékos programok szervezése gyermeknap alkalmából
- „Búcsúzás az óvodától”
- A TÁMOP – 3.4.2.-09/1-2010-0004 a „Hatékony együttnevelés, tudatos együttműködés” pályázati projekt kapcsán tervezzük a „Családi érzékenyítő programok” bevezetését, amelyek a sajátos nevelési igényű mozgássérült kisgyermekek inkluzív nevelésének teljesebb körű, érzelmi azonosulással támogatottságát célozzák.

Jeles napok, melyek idáig is jelen voltak az óvodai nevelésben:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét

5. A PROGRAM SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEI

A csoportélet szervezését a napirend, heti rend alakítását a gyermeki igények figyelembevételével végezzük, biztosítva a rugalmasságot, a szabad játék kiemelt szerepét

A napi életvezetés terén a gyermek aktuális állapota, szükségletei, érdeklődése a meghatározó.

Programunk biztosítani kívánja az egyénre szabott fejlesztést, az általánosan használt és a speciális eszközök tudatosabb alkalmazásával.

2. számú melléklet

5. 1. Napirendi keretterv a gyermekek napirendjének elkészítéséhez:

Időtartam	Tevékenység:
$6^{00} - 12^{00}$	• szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység, minden napi testedzés a csoportszobában vagy a szabadban, • tervszerű kötetlen foglalkozás, • közbeiktatva tisztálkodás, előkészület a reggelihez, reggeli.
$12^{00} - 15^{00}$	• korcsoportonként lépcsőzetes bejövetel, előkészület az ebédhez, ebéd, • előkészület a pihenéshez, pihenés.
$15^{00} - 17^{30}$	• ébresztő, tisztálkodási tevékenység, előkészület az uzsonnához, uzsonna, - szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység a csoportban vagy a szabadban az időjárástól függően.

5. 2. A foglalkozások és maximális időtartamuk hetenként:

	3-4 évesek	4-5 évesek	5-6-7-8 évesek
<i>Tervszerű kötetlen</i>	<i>mese, vers, dramatikus játék 2x rajzolás, festés, mintázás 1x ének-zene, énekes játék 1x külső világ tevékeny</i>	<i>mese, vers, dramatikus játék 2x rajzolás, festés, mintázás 1x ének-zene, énekes játék 1x külső világ tevékeny</i>	<i>mese-vers, dramatikus játék 2x rajzolás, festés, mintázás 1-2x ének-zene, énekes játék 1-2x külső világ tevékeny</i>

	<i>megismerése 1x</i>	<i>megismerése 1-2x</i>	<i>megismerése 1-2x</i>
<i>Kötött</i>	<i>testnevelés, mozgás 1x mindennapos testnevelés: naponta 1x</i>	<i>testnevelés, mozgás, judo 1x mindennapos testnevelés: naponta 1x</i>	<i>testnevelés, mozgás, judo 2x mindennapos testnevelés: naponta 1x</i>
<i>Időtartam</i>	<i>max.10-15 perc</i>	<i>max.15-20 perc</i>	<i>max.25-30 perc</i>
<i>mindennap. testn.</i>	<i>max.10 perc</i>	<i>max.10 perc</i>	<i>max.10 perc</i>

A nap folyamán adódó spontán lehetőségeket folyamatosan kihasználják az óvodapedagógusok a képességek fejlesztésére, ill. az egyéni képességek alakítására.

5. 3. A foglalkozások szervezése a nevelési év folyamán:

<i>Csoport</i>	<i>Időszak</i>
<i>3-4 évesek</i>	<i>november 1-től</i>
<i>4-5 évesek</i>	<i>október 1-től</i>
<i>5-6-7-8 évesek</i>	<i>szeptember 15-től</i>

Az óvónő megtervezi a gyermekek tapasztalatszerzését a nyári időszakokban is.
Adódó lehetőségek kihasználása: szeptember 01-től augusztus 31-ig

A különböző tevékenységek időkerete:

tevékenységformák	3-4 évesek		4-5 évesek		5-6-7-8 évesek	
tevékenységek	09.01.- 05.31.	06.01.- 08.31.	09.01.- 05.31.	06.01.- 08.31.	09.01.- 05.31.	06.01.- 08.31.
játék, egyéb szabadon választott tevékenységek	6 óra	6 óra	7 óra	7 óra	7 óra	7 óra
előkészületek az étkezéshez, étkezés	1¼ óra	1¾ óra	1½ óra	1¼ óra	1 óra	1 óra
öltözködés, testápolási teendők	1½ óra	1½ óra	1¼ óra	1 óra	1 óra	1 óra
pihenés	2½ óra	2½ óra	2 óra	2 óra	1½ óra	1½ óra
mindennapos testnevelés	10 perc	10 perc	10 perc	10 perc	10 perc	10 perc

A sajátos nevelési igényű - mozgáskorlátozott- gyermekek neveléséhez legideálisabb munkabeosztás

ÓVODAPEDAGÓGUSOK	
I. időszak	$6^{30} - 13^{00}$
II. időszak	$11^{00} - 17^{30}$
KONDUKTOR	
I. időszakon belül	$8^{00} - 11^{00} \quad 15^{00} - 16^{00}$
LOGOPÉDUS	
I. időszakon belül	$8^{00} - 11^{00} \quad 15^{00} - 16^{00}$

6. GYERMEKVÉDELEM

Törvények:

- **1991. évi LXIV. tv. (New York-i Egyezmény magyarországi kihirdetése)**
- **2011. évi CXC. törvény (XII.29.) a nemzeti köznevelésről**
- **1997. évi XXXI. tv. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**

módosítása:

- 2002. évi IX. tv.

A gyermekvédelem működtetése állami, önkormányzati és intézményi feladat.

6. 1. Az óvodai gyermekvédelem célja:

- A gyermek védelme és a gyermeki jogok érvényre juttatása
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése
- A kialakult előítéletek csökkentése, újabb előítéletek kialakulásának megelőzése
- A gyermek családban tartása és a családi nevelés biztosítása számára.
- A családi és óvodai nevelés összehangolása az általános nevelési célok figyelembe vételével, a személyiség sokoldalú fejlesztése érdekében – szem előtt tartva a szülői felelősség és kötelezettség elsődlegességét.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják.

6. 2. A célokhoz kapcsolódó pedagógiai tevékenységek és feladatok:

- Közreműködés a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A gyermek egészségét, testi és lelki épségét veszélyeztető tényezők megelőzése, szükség szerint gyermekvédelmi szervek segítségének kérése a veszélyeztető tényezők kiiktatásában.

- Mentális hátrányok kompenzációjának elősegítése
- A gyermek életkörülményeinek és szociális helyzetének felmérése.
- A gyermek egyéni fejlődésének figyelemmel kísérése és dokumentálása.
- Az igazolatlan mulasztások jelzése a szülő felé, igazolás bekérése.
- Felfigyelni az esetleges krízishelyzetek miatti magatartásbeli, viselkedésbeli változásokra, ezeket megbeszélni a szülőkkel.
- Minden lehetséges eszközzel segíteni, hogy a gyermek saját családjában nőjön fel.
- Amennyiben szükséges, jelezni a problémát az óvodai gyermekvédelmi felelősnek.
- A gyermek érdekében együtt kell működni a szakszolgálatokkal és a segítő szervezetekkel, a gyermek-és ifjúságvédelmi felelősnek részt kell vennie az esetmegbeszélésen.
- Biztosítani kell a differenciált fejlesztést minden egyes gyermek számára.
- A gyermeki közösség kialakítása, fejlesztése valamennyi óvodai dolgozó közös feladata.
- A családi nevelés esetleges hiányosságát reszocializációs és /vagy korrekciós tevékenységgel ellensúlyozni szükséges.

6.3. A gyermekvédelmi felelős feladatai, tevékenysége:

- A gyermekvédelmi feladatok ellátásáért elsősorban az óvodavezető a felelős, akinek a megbízott gyermekvédelmi felelős félévente írásban beszámol az eltelt időszakról.
- Annak érdekében, hogy a mindenkori törvénynek megfelelően támogatásban részesülhessenek a rászorulóknak, már az óvodai beiratkozásnál tájékozódnia kell a családi háttérrel.
- Tájékoztatja az óvoda dolgozóit és a szülőket az új törvényekről, rendelkezésekről, lehetőségekről – különös tekintettel a gyermeki jogokra.
- Kapcsolatot tart a szakszolgálatokkal és a segítő szervezetekkel.

6.4. Általános megelőző tevékenységek

- A problémák feltárása, belső nyilvántartásba vétele – kapcsolatfelvétel a szakszolgálatokkal és a segítő szervezetekkel, ha szükséges.
- A szociális ellátások számba vétele.
- Tanácsadás szülőknek, pedagógusoknak.

- Részvétel az esetmegbeszéléseken.
- A gyermek érdekének mindenek feletti képviselése.
- Rendszeres, aktív részvétel a szakmai fórumokon, értekezleteken, kapcsolattartás a szakszolgálatokkal és minden segítő szervezettel.

Az óvoda és a család együttműködésének jelentősége rendkívül nagy! Az együttműködés minősége érdekében az óvodapedagógus törekedjen a szülővel való nevelőpartneri viszony kialakítására.

7. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATOK

7. 1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

7. 1. 1. Cél:

- fejlődjenek a gyermek erkölcsi, érzelmi, akarat tulajdonságai
- a közösségen belül a csoport normái alapján a gyermek kielégítse társas szükségleteit
- képes legyen a különbözőségek elfogadására

7. 1. 2. Az óvodapedagógus feladatai:

- az érzelmi biztonságot nyújtó, befogadó, szeretetteljes, derűs, otthonos légkör megteremtése
- a felnőtt - gyermek, gyermek - gyermek közötti kapcsolatteremtő képesség fejlesztése, pozitív érzelmi viszony kialakítása
- közösségi életre történő felkészítés
- kellő időben tájékoztatás nyújtása a szülős befogadásról
- a szülős befogadással kapcsolatos teendők tervezése, előkészítése és megvalósítása
- óvodába lépés előtt az erre nyitott családoknál családlátogatások megszervezése, lebonyolítása
- a kiscsoportosok befogadásának első hetén mindkét óvodapedagógus egész nap dolgozik (délutános legkésőbb 7³⁰-ra érkezik, a délelőttös minimum 16 óráig marad a csoportban)
- az érési folyamatok figyelemmel kísérése
- neveltségi szint megfigyelése
- a korcsoportnak és a nyugodt tevékenységnek megfelelő tér kialakítása
- változatos, az egyént formáló, a közösséget összekovácsoló tevékenységek szervezése és biztosítása
- minél folyamatosabb tevékenykedést lehetővé tevő napirend tervezése és megvalósítása
- a gondozás közben a testi szükségleteken túl az érzelmi szükségletek kielégítése és az intim légkör biztosítása

- közösségi élethez szükséges magatartásformák, szokások és szabályok tervezése, gyakoroltatása és betarttatása az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével
- a gyermek társas kapcsolatainak megfigyelése, szükség esetén dokumentálása és segítése
- szükség esetén egyes gyermekeknél a társas kapcsolatok fejlesztése
- az iskolai beilleszkedés segítése a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködő képesség megalapozásával
- a segítő hálózattal való tartalmas együttműködés kialakítása a sajátos törődést igénylő gyermekek neveléséhez
- a szakszolgálat dolgozóival történő megbeszélések szorgalmazása, feltételeinek megteremtése és dokumentálása

7. 1. 3. A gyermek tevékenysége

- részt vesz a változatos tevékenységekben
- önérvényesítési formákat próbál ki és tesz magáévá

7. 1. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- még ebben a korban a gyermek pillanatnyi érzelmi állapotától függ a közlekedési szabályok betartása, a magatartási formák és a részképességek fejlettségi szintjének megjelenése
- a szeretett felnőtt által nyújtott ismereteket, szabályokat spontán módon, könnyebben alkalmazza
- az együttélés szabályainak gyakoroltatásával, az érzelmek feletti kontroll megalapozása
- a szabálytudat alakításával a közlekedési szabályok elsajátítására való képesség megalapozása
- a közösségben való tevékenykedéssel a közlekedési helyzetekben való kommunikációs képesség megalapozása
- a judo segítségével a váratlanul fellépő esésekkel, sérülésekkel szembeni védelem megismerése

7. 1. 5. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- kedvező pozitív érzelmi hatások ériék a gyermeket már az óvodába lépéstől
- negatív ítélet, minősítés ne érje a gyermek személyét, személyiségét, hanem az elvégzett tevékenységet, cselekvést értékeljük

- a gyermekek céltalanul ne várokozzanak két tevékenység között
- a gondozás közben felmerülő feladatok ellátása során minden gyermek kapja meg az életkorának és egyéni fejlettségének megfelelően a szükséges segítséget
- megjelenése és viselkedése legyen modellértékű
- az elvárásokat tükrözze, mintát adjon
- a felnőttek közötti kommunikációban, a gyermekekről való megnyilatkozásokban, a gyermekekhez intézett mondatokban, kérésekben is a kulturált kommunikáció nyilvánuljon meg
- kerülje, a gyermekek, szülők, kollégák negatív minősítését
- értékelése legyen reális, buzdító, dicsérő, pozitívan megerősítő, alkalmazzon előre mutató, objektív, differenciált, árnyalt értékelést

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- a gyermekek jelentősen eltérő családi környezetből érkeznek, ebből fakadóan fejlődési ütemük is eltérő lehet
- a migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, valamint a társadalmi integráció elősegítését
- az óvoda nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a befogadás során a sajátos nevelési igényű gyermekeknél lehetőleg a konduktor is működjön közre minden módszer a mozgáskorlátozott gyermek sérülése mértékének megfelelő legönállóbb életre való nevelését segítse elő, szoros kapcsolatban a konduktorral és a családdal
- személyes példájukból ismerjék meg a csoportba járó gyermekek a mozgáskorlátozott gyermekek segítségének mértékét, módjait

Az óvodapedagógus tegye lehetővé:

- hogy, az óvodába lépés első napjait a gyermek valamely családtagjával együtt élje át
- a gyermek számára, hogy a biztonságot nyújtó otthoni játékát is az óvodába hozza (a pedagógus ösztönözze a szülőket, hogy megfelelő méretű, mennyiségű és minőségű játékot hozzanak)
- az ismétlődő közös élményeket, ünnepeket, lassan hagyománnyá váló szokások átélését, melyek elmélyíthetik az összetartozás érzését
- hogy a gyermekek, folyamatosan gyakorolhassák az együttéléshez szükséges magatartásformákat

- a lehető leghosszabb időtartamú, folyamatos szabad játéktevékenységet, amelyben a feltételeket a gyermek és az óvodapedagógus közösen alakítják, és a felnőttekkel és társaikkal kapcsolatos viselkedési formákat, szokásokat gyakorolhatják
- hogy, a sajátos nevelési igényű gyermeknek való segítségnyújtás lehetséges módjait az óvodapedagógus és a dajka mintaértékű tevékenységéből ismerjék meg a csoporttársak

7.1. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére

- képes és mer segítséget kérni
- törekszik az adott tevékenység által megkívánt magatartási formák, szabályok betartására
- törekszik a képességeinek és fejlettségének megfelelően a feladatok megoldására
- képes helyet keresni magának a közösségben
- képes alkalmazkodni a társak habitusához és képességeihez
- képes alkalmazkodni a közösségi élet szokásaihoz
- képes szükségleteit késleltetni
- képes kívánságait módosítani, esetleg elhalasztani
- megérti a számára jól ismert személyek szavak nélküli arcjátékát, egyéb metakommunikatív jelzéseit
- alapvető érzelmeket felismer és megnevez (szomorúság, vidámság, düh-harag, fájdalom)
- a közös tevékenységekben aktívan részt vesz
- képes véleményt alkotni,
- képes egyszerű dolgokban döntést hozni
- tisztában van azzal, hogy mit jelent igazat mondani
- tisztában van azzal, hogy tetteinek következménye van
- konfliktus helyzetben képes agresszió nélkül kompromisszumos megoldást keresni saját vérmérséklete szerint
- kialakulóban van a beszédfigyelme
- szükség esetén szívesen segít a felnőtteknek és gyermekeknek
- az udvariassági szokásokat betartja
- a kívánt eszközt elkéri és megvárja, amíg megkapja
- amire már nincs szüksége, kérésre átadja
- képes korának megfelelő empátiával fordulni a különbözőségek felé

7. 2. Az egészséges életmód alakítása

7. 2. 1. Cél:

- a gyermekekben alakuljon ki a személyes higiéné, a rendezett környezet iránti igény
- alakuljon ki az egészséges életvitel igénye
- tudatosuljanak a gyermekekben az egészségének, testi és lelki épiségének megőrzésével kapcsolatos szokások, szabályok, önkiszolgáló tevékenységek

7. 2. 2. Az óvodapedagógus feladata:

A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

- megfelelő idő és hely biztosítása a tevékenységek végzéséhez, az életkori sajátosságoknak megfelelően
- megfelelően szellőztetett helyiség biztosítása a tevékenységekhez
- a gyermekeket készítse fel arra, hogy vegyék figyelembe, hogy a sajátos nevelési igényű társaiknak más, speciális feltételek lehetnek szükségesek az egészséges életmód kialakításához, eléréséhez
- a gyermek figyelmének felhívása a balesetveszélyes helyekre, helyzetekre, a tevékenységek közbeni megfelelő helyes magatartásformák elsajátíttatása
- környezettudatos magatartás megalapozása

A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése

- az önkiszolgálás szokásainak tudatos tervezése
- differenciált segítségadás (kiscsoportban folyamatos és tevőleges segítségadás, középső- és nagycsoportban egyéni fejlődés szerint szóbeli vagy tevőleges)
- a gyermek segítése a tevékenységek végzésében az egyéni érést figyelembe véve
- konzultáció a gyógypedagógussal, konduktorral, hogy mit tesz lehetővé a mozgáskorlátozott gyermek állapota, és mi az, amit egyáltalán nem lehet elvárni tőle, illetve kifejezetten kárára válhat
- az óvodában megbetegedett gyermek felügyeletének és gondozásának megszervezése, a szülő értesítése

Étkezés

- a gyermekek életkorának megfelelő evőeszközök biztosítása
- tájékozódás az esetleges ételérzékenységről és allergiáról, és ezek feltűntetése a csoportszobában jól látható helyen
- a kulturált étkezés szokásainak kialakítása az egyéni testi képességek, jellemzők figyelembevételével
- a megfelelő eszközfogás gyakoroltatása
- a szalvéta igény szerinti használatának megtanítása
- az étkezések korcsoportnak megfelelő lebonyolítása, a gyermek számára minél kevesebb várakozási idővel
- az egész nap folyamán a folyadékpótlás lehetőségének biztosítása

Testápolás

- a kézmosás helyes technikájának elsajátíttatása
- eszközhasználat gyakoroltatása (körömkefe, törölköző...)
- a WC és a WC-papír megfelelő használatának megtanítása, korcsoportnak és egyéni testi adottságoknak megfelelően segítségadás
- orrtörlés segítése (váltott orrlyuk fújatása), a megfelelő érési folyamat lezárulása után - annak elsajátíttatása
- a fogmosáshoz a jellel ellátott eszközök (pohár, fogkefe) biztosítása
- a megfelelő eszközfogás gyakoroltatása (fogkefe)
- a tevékenységek közben megfelelő helyes magatartásformák elsajátíttatása (csúszásveszély miatt fröcskölés, lökdösődés... mellőzése, ne zavarják egymást WC használat közben a gyermekek...)

Öltözködés

- a szülők tájékoztatása az óvodai öltözködés szokásairól és a szekrények rendjéről
- az öltözködés helyes sorrendjének elsajátíttatása
- hajtogatás és ruha visszafordításának gyakoroltatása
- tevőleges segítségadás a korcsoportnak és az egyéni képességeknek megfelelően

Mozgás

- a gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- a gyermek egészségének megőrzése érdekében elegendő idő biztosítása a szabad levegőn való tartózkodásra (kivéve: -10C^o hőmérséklet, viharos szél, szakadó eső, köd)

- lehetőség biztosítása minden nap a gyermekek mozgásigényének kielégítésére (mindennapi testnevelés, csoportszobai mozgásos játékok, a szabad levegőn való mozgás)
- az évszaktól, időjárástól függően élményszerző séták szervezése
- a gyermekek nyári vizes hűsítésének megszervezése

Pihenés, alvás

- a pihenés feltételeinek biztosítása (nyugodt légkör, friss levegő, kényelmes ruházat, fejlappal ellátott tiszta ágyak)
- az önkiszolgálás szokásainak tudatos tervezése

7. 2. 3. A gyermek tevékenysége

- egyéni fejlődéséhez mérten végzi az önkiszolgáló tevékenységét
- testápolás (WC-használat, mosakodás, fogmosás, fésülködés, orrfújás)
- öltözködés (öltözés-vetkőzés, ruházat rendben tartása)
- étkezés (terítés, étkezés)
- pihenés
- mozgás (szabadlevegőn és/vagy teremben)

7. 2. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- a biztonságos közlekedéshez szükséges a gyermek jó egészségi állapota és annak megőrzése
- a tevékenységek végzése közben spontán fejlődnek a biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek
- a testséma ismerete fejlődik az önkiszolgáló teendők és a mozgás által
- a testhatárok érzékelése kialakul az önkiszolgáló teendők és a mozgásos tevékenységek által
- a mozgásképzetek kivitelezése fejlődik a csukott szemmel végzett mozgásos játékok során
- a téri tájékozódó képesség fejlődik az önkiszolgáló teendők és a mozgás által
- gyermek önellátásával, képességeinek és korlátainak megismerésével, az önismeret fejlődésével képessé válik a közlekedési helyzetekben való reakció lehetőségeinek felmérése (pl.: elég gyors ahhoz, hogy átérjen?, elég magas ahhoz, hogy láthassák bizonyos tereptárgyak mögül?)

7. 2. 5. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- szükség szerint segítsen a gyermeknek a testápolási tevékenységekben biztosítva az ehhez szükséges megfelelő időt és helyet
- a kulturált étkezés szokásai kialakuljanak
- az étkezés akár időben kötött, akár folyamatos formában történik, jól szervezeten, minél kevesebb várakozási idővel valósuljon meg,
- kiscsoportban ne várakoztassa egymásra a gyermekeket a mosdóhasználat után, az étkezés megkezdése előtt és az étkezés befejeztével
- a sajátos nevelési igényű gyermek helyett ne végezzék el az általa végrehajtható feladatot
- a gondozási teendők végzése közben ne siettesse a gyermeket

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- nagyon fontos a következetesség, valamint az egyéni fejlettségre szabott fokozatosság.
- a mozgásában korlátozott gyermek egészségi állapota, egyéni sajátosságai, fejlődésének üteme, terhelhetősége eltérő a társaiétól
- sok biztatásra és türelemre van szükség
- a gyermekeknek a pihenés ideje alatt is legyen lehetősége szükségleteik kielégítésére (WC-zés, orrfújás...)
- az alvásszükséglet területén is eltérőek az egyéni igények,

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- megismerjék a gyermek étkezési szokásait és egyéni ízlését – és azt kellő toleranciával fogadják (az új ízeket erőltetés nélkül próbálják megismertetni)
- az új tevékenységeket a fokozatosság elvét betartva tanítsák a gyermekeknek

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy:

- az egy csoportban dolgozó óvónők és dajkák állapotodjanak meg a tevékenységek sorrendjében
- a csoportban dolgozó felnőttek a gyermekekkel kapcsolatos elvárásaikat hangolják össze
- a nagyobb alvásszükségletű gyermek tovább pihenhessen
- szükség esetén az udvarról bejövet a dajkák mosdassák le a gyermekeket

Az óvoda dolgozói ösztönözzék, de ne kényszerítsék a gyermeket az étel elfogyasztására!

7. 2. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes;
- önállóan, helyes technikával mos kezét (ruha ujját feltűri, langyos vízzel vizez, szappanoz, öblít, szárazra töröl)
- szükség esetén körömkefét használ
- a WC-papírt önállóan használja
- vigyáz a WC, mosdó rendjére
- önállóan mos fogat
- önállóan fésülködik
- önállóan használja a zsebkendőt
- önállóan veszi fel és le ruhadarabjait
- gombol, zipp-zároz
- be tudja fűzni, kötni a cipőjét
- jelzi, ha fázik vagy melege van
- ruháját hajtogatva teszi a helyére
- evőeszközöket helyesen fogja és használja (kanál, villa, kés)
- az ismeretlen ételeket is megkóstolja
- érzi, hogy mikor fogyasztott elegendő ételt, folyadékot
- esztétikusan és helyesen terít
- tisztán étkezik
- szalvétát szükség szerint használ
- kancsóból tölt
- takaróját pihenés után összehajtja

7.3. Az értelmi fejlesztés és az anyanyelvi nevelés megvalósítása

7.3.1. Cél:

- Gyermekben alakuljanak ki azok a készségek, képességek amelyek alkalmassá teszik az alapvető kulturális értékek elsajátítására, s elősegítik az iskolába való beilleszkedést és helytállást.

7.3.2. Az óvodapedagógus feladata:

Értelmi nevelés:

- a tapasztalatszerzéshez szükséges alkalom, hely, idő és eszköz biztosítása a dajka segítségével
- az értelmi képességek fejlesztésének tervezése
- változatos tevékenységek lehetőségének megteremtése
- tapasztalatszerzés biztosítása óvodán belül és kívül
- a megszerzett ismeretek rendszerezése, bővítése
- az értelmi képességek tudatos és tervezett fejlesztése
- a kreativitás fejlesztése
- az értelmi képességek fejlődésének figyelemmel kísérése és szükség esetén a szakszolgálatokkal való kapcsolatfelvétel
- a gyermek érdeklődésének, kíváncsiságának kielégítése
- folyamatos önképzés egyéni, vagy szervezett formában
- az átadni kívánt ismeretek ellenőrzése és bővítése

Anyanyelvi képességek fejlesztése:

- folyamatos kommunikáció lehetőségének biztosítása gyermek beszédkedvének felkeltése és fenntartása
- a beszédminta alaki és tartalmi igényessége: választékos, tiszta, jól artikulált, a magyar nyelvnek megfelelően hangsúlyozott beszéd
- a gyermek egyéni nyelvi adottságainak megismerése
- vegye észre, ha a gyermek beszédértési és - észlelési gondja van, kérje szakember segítségét
- kérje a logopédus segítségét a beszédhibás gyermekek kiszűréséhez, és fejlesztéséhez.
- beszédkészség fejlesztése
- gyermek meghallgatása, kérdéseire válaszadás
- szókincs bővítése
- anyanyelvi fejlesztés tervezése
- a gyermek anyanyelvi képességeinek fejlesztése
- anyanyelvi játékok tervezése, megismertetése, gyakoroltatása

- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában

7.3.3. A gyermek tevékenysége

Értelmi nevelés:

- tapasztalatokat gyűjt a körülötte levő világról
- aktívan részt vesz a szervezett tevékenységekben
- ismeretszerzés közben és a megszerzett ismeretek alapján gondolati műveleteket végez

Anyanyelvi képességek fejlesztése

- beszélgetésekbe bekapcsolódik, kezdeményez és részt vesz bennük
- elmesél valós, és kitalált történeteket
- tervezett és spontán anyanyelvi játékokat játszik

7.3.4. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- különböző mozgásos-, konstruáló-, kirakó-összerakó-, sorba rendező-, kártya játékokkal, a tervezett tevékenységek végzésével az érzékelés, észlelés, figyelem, megfigyelés, emlékezet, képzelet gondolkodás fejlődése
- játékos tevékenységek során a helyzetfelismerés képességének fejlődése
- tervezett tevékenységek és játék során a döntési képesség fejlődése
- játékokkal, beszélgetéssel és tervezett tevékenységekkel a kreativitás fejlődése
- anyanyelvi játékokkal, beszélgetésekkel és a szókincs gyarapításával a szóbeli kommunikáció fejlődése
- játékokkal, egyszerű rajzokkal, bábozással, dramatizálással a jelkommunikáció értelmezésére való képesség megalapozása

7.3.5. Módszertani elveink

Értelmi nevelés:

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- a gyermekek értelmi képességeit negatívan ne minősítse
- a gyermeket igénye szerint segítse

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez, fejlesztése a számára megfelelő területeken valósuljon meg,
- az általa rossznak vélt válasz mögötti valós gondolatot megismerjék
- a tapasztalatszerzés játékban valósuljon meg
- a gyermekek ötleteit szívesen fogadják és építsék be a munkájukba

- a tevékenységek légköre cselekedtető, előítélet mentes legyen, ne kelljen tartani a gyerekeknek a sikertelenségtől
- az ismeretszerzés folyamatos és fokozatos legyen
- az átadott ismeretek valós, tudományos ismereteken alapuljanak
- az átadott ismerethalmazt segítsenek megszerezni a gyermekeknek
- a tapasztalatszerzésben a „sokérzékszervi”, multiszenzoriális megközelítés domináljon
- a tapasztalatszerzés során a gyermeki spontán kíváncsiság, érdeklődés kerüljön előtérbe
- lehetőleg a gyermekek előzetes tapasztalataira, élményvilágára építsenek a tevékenységek megtervezésekor
- szükség esetén a sajátos nevelési igényű gyermek értelmi fejlődése sajátos módszerek, illetve eszközök felhasználásával egészüljön ki

Anyanyelvi képességek fejlesztése során

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- a hangadással járó nyelvi játékok célja nem a zajkeltés, hanem a hangok, szótagok, szavak ismételtetéséből adódó öröm átélése

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a gyermekek elmondhassák élményeiket, keressenek önálló megoldást a feladataikra, ellenőrizzék önmagukat
- értékelésük legyen reális, dicsérő, buzdító, pozitív megerősítő, objektív, előre mutató, differenciált
- magyarázatai érthetőek és kielégítőek legyenek a gyermek számára
- valamennyi tevékenység megtervezésekor gondolják végig kérdéseiket, hogy az anyanyelvi nevelés szempontjából milyen feladatok kerüljenek előtérbe, mi kapcsolódik nyelvi szempontból az adott foglalkozás anyagához, - annak megfelelően végezzék céltudatos munkájukat
- kommunikációjuk hiteles legyen

7. 3. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

Értelmi nevelés terén:

- képes irányított megfigyelésre
- önálló megfigyelésekre képes megadott szempontok alapján
- szándékos figyelme 10 percnél tovább is fenntartható
- megosztott figyelme kialakulóban van (két dologra rövid ideig legyen képes figyelni, pl.: cselekvés közben válaszol egy feltett kérdésre)

- képes egyszerű problémák megoldására
- többféle megoldások keresésére
- ok-okozati összefüggések elemi feltárására képes
- képes több mozdulatból álló mozgássorozat utánzására
- egyszerű ítéletek alkotására képes (igaz-hamis, igen-nem, lehet - nem lehet)
- rész-egész viszonyt a közvetlen környezetében tapasztalható dolgok, jelenségek vonatkozásában átlátja
- rövid eseménysort időrendbe tud állítani
- képes hosszabb terjedelmű versek, rövid mesék elmondására
- 4-5 szót, tárgyat, hangot sorrendben felidéz
- történeteket, dalocskákat kitalál
- elkezdett történeteket befejez
- a feladatot buzdítás nélkül önállóan elvégzi

Anyanyelvi képességek terén:

- érthetően, folyamatosan, adekvátan kommunikál
- csoportos beszélgetésbe is bekapcsolódik
- türelmesen végig tudja hallgatni a felnőtteket és pajtásait
- gondolatait, érzéseit összefüggő bővített mondatokba foglalva tudja kifejezni
- feladatvégzés során képes arra, hogy pontosan kifejtse, mivel nem boldogul
- használja az udvariassági formulákat, kifejezéseket
- rendelkezik a korának megfelelő alapműveltség elsajátításához szükséges szókinccsel
- az általa ismert vagy/és használt tárgyak és élőlények gyűjtőfogalmait ismeri
- természetes nyelvi érzéke kialakult, a ragokat jól használja
- beszédértése életkorának megfelelő
- képes a szótagolt beszédre és annak megértésére (robotnyelv)
- kommunikációjában a beszéd válik uralkodóvá
- beszédfigyelme kialakulóban van
- a nem verbális jelzéseket felismeri, gyakorlatban használja azokat

8. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK

8. 1. SZABAD JÁTÉK

8. 1. 1. Cél:

- a gyermek személyiségét formáló egyéni és társas élmények átélése, feldolgozása a játékban
- fejlődjenek erkölcsi, érzelmi, akarat tulajdonságai
- a közösségen belül a csoport normái alapján a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit

8. 1. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- megfelelő csoportléghő, hely, idő, eszközök és élmény biztosítása a különböző játékformákra
- szabad játékban a szűkebb és tágabb környezetben szerzett gyermeki benyomások feldolgozási lehetőségek biztosítása
- az adott korcsoportnak megfelelő játéklehetőségek tervezése
- az évszakoknak megfelelő játékokat szervezzenek a szabadban
- a gyermeki játék fejlettségi szintjének figyelemmel kísérése
- a társas kapcsolatok alakulásának figyelemmel kísérése a játékban
- a különböző részképességek fejlesztésére adódó lehetőségek kihasználása
- a szabadban, az udvaron is a szabad játék feltételeinek biztosítása
- ösztönzés a játékeszközök megóvására és rendberakására
- a szabad játék olyan módon való megszervezése, hogy a mozgássérült kisgyermek is segítség nélkül, vagy minimális segítséggel részesei lehessenek.

8. 1. 3. A gyermek tevékenysége

- eljátssza tapasztalatait, élményeit, sokszor át is alakítva azt
- új mozgásokat talál ki, a cselekvést sokszor ismétli, gyakorolja
- utánozza a felnőttek és gyermekek közötti kapcsolatokat, interakciókat
- ismerkedik a bábokkal és a bábok mozgásával
- gyakorló játékot játszik
- szerepjátékokat játszik
- építő-, konstruáló tevékenységeket végez
- barkácsol

- mozgásos játékokat játszik
- szabályjátékokat játszik.

8. 1. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- közös és egymás melletti játékkal a kommunikációs képességek fejlesztése
- közös játékkal az együttműködésre való képesség megalapozása
- közös és egymás melletti játékkal az alkalmazkodás képességének megalapozása
- játék során az önismeret fejlesztése
- a társas kapcsolatok játék során történő alakulásával a másik figyelmének felkeltésére való képesség, a kooperativitás és a konfliktusmegoldás lehetséges módjainak megismerése
- értelmi képességeket fejlesztő játékokkal és mozgásos játékokkal a szabálytudat kialakulásának elősegítése
- mozgásos-, gyakorló-, szerep-, szabályjátékokkal, barkácsolással, építő-konstruáló játékokkal, bábozással, dramatizálással a megismerő funkciók fejlesztése
- mozgásos játékok során fejlődik a testséma ismerete, téri tájékozódási képessége, rövidül a reakcióidő

8. 1. 5. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- a szervezési feladatok ne szakítsák félbe az elmélyült játéktevékenységet

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- a spontán játék az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége
- a gyermek zavartalan játéka az elsődleges
- a játék, a mozgás örömforrás, és ezáltal csökken a gyermek feszültsége
- az egyes hangadással járó játékok célja a gyermek számára az ismételtetésből fakadó öröm átélése

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a játéktér kialakításánál, az eszközök beszerzésénél figyelembe kell venni az integrált mozgásszerűlt sajátos nevelési igényű gyermekek szükségleteit és korlátait
- hangsúlyt fektessenek a közlekedési játékokhoz szükséges eszközök, kellékek, kiegészítők biztosítására és azok biztonságosságára
- a gyermek a játék során kibontakoztathassa a fantáziáját – itt nincs helye ítéletnek, hogy valós vagy valótlan, létező vagy nem létező amit játszik, vagy kigondolt

- csak abba a játékba kapcsolódjanak be, amelybe kéri a gyerekek, vagy biztonsági okok miatt feltétlen szükséges
- a játék során felmerült konfliktusok megoldási módjait a szülőkkel közösen alakítsák ki, ezzel összhangot teremtve a család és az óvoda elvárásai között (agresszió, vulgáris beszéd elkerülése)
- Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy az otthonról hozott tárgyat játékában felhasználhassa a gyermek

8. 1. 6. A gyermek játékfejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- játékot kezdeményez
- elfogadja mások ötleteit is
- képes mások játékába bekapcsolódni
- tud a játékszabályokhoz alkalmazkodni;
- rendelkezik a kiválás képességével
- saját maga tud kialakítandó játékaihoz szabályokat felállítani, s azokat be is tudja tartani.
- A maga által kiválasztott módon és anyagból esetenként tud –az óvodapedagógus segítségével – játékához kellékeket barkácsolni

8. 2. Munka jellegű tevékenységek

8. 2. 1. Cél:

- A gyermekben kialakuljon az alapvető rendszeret, a munkavégzéshez szükséges pozitív beállítódás;

8. 2. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- a biztonságos tevékenykedés megszervezése, megfelelő méretű, a gyermekek számára biztonságos eszközök biztosítása
- megfelelő hely, idő és szükség esetén segítség biztosítása
- az eszközhasználat megtanítása
- valós feladatok adása
- lehetőség biztosítása a próbálkozásra
- rávezetés, a gazdaságos munkafogásokra, műveleti sorrendekre
- lehetőség adása az integrált gyermekek számára is a legcélravezetőbb munkafogások kitapasztalására és alkalmazására, a többiekkel való együttműködésre
- a közösségért végzett munka fontosságának tudatosítása
- a különböző együttműködési formák megtanítása
- önismeret fejlesztése (fel tudja mérni saját határait)
- önálló megoldások felállítására való készítés
- alkalmazkodó és döntésképeség fejlesztése
- a céltudatosság és egyéni megoldásra való törekvés elősegítése

8. 2. 2. A gyermek tevékenysége:

- önkiszolgáló és gondozási feladatokhoz kapcsolódó tevékenységeket végez
- közreműködik a környezet (belső, udvari...) rendjének, tisztaságának megóvásában
- segít a körülötte levő élőlények, kisállatok, növények gondozásában
- aktívan részt vesz a tevékenységekhez szükséges feltételek megteremtésében
- egyéni megbízásokat teljesít képességeinek és állapotának megfelelően
- már ismert, gyakorolt tevékenységeket megszervez, (eszköz, segítség, folyamat sorrendje, feladatadás társaknak) figyelembe véve a többi gyermek képességeit és állapotát.

8. 2. 3. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- Önismeret fejlesztése önkiszolgálás, egyéni megbízatások által
- Alkalmazkodó - és döntési képesség fejlesztése rendrakás, szervezési tevékenységek, önkiszolgálás közben
- Viselkedési kontroll fejlesztése önkiszolgálás egyéni megbízatások rendrakás, önkiszolgálás és szervezési teendők által
- Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése egyéni megbízatások rendrakás, szervezés közben
- A céltudatosság és egyéni megoldásra való törekvés elősegítése önkiszolgálás, szervezési tevékenységek közben
- Kreativitás fejlesztése egyéni megbízatások, rendrakás, szervezés közben
- Mozgás fejlesztése önkiszolgálás, rendrakás, egyéni megbízatások közben
- Figyelem összpontosítás önkiszolgálás rendrakás, egyéni megbízatások, szervezés közben
- Kommunikációs képességek önkiszolgálás, rendrakás, szervezés közben
- Együttműködés fejlesztése önkiszolgálás, rendrakás, szervezés közben
- Szervezőképesség fejlesztése egyéni megbízatások, rendrakás, szervezés közben
- Emlékezet fejlesztése önkiszolgálás, rendrakás, egyéni megbízatások által
- Érzékelés, észlelés fejlesztése önkiszolgálás által
- Megfigyelőképesség fejlesztése önkiszolgálás, rendrakás, szervezés közben
- Mozgásutánzás fejlesztése önkiszolgálás közben
- Művelti sorrendiség logikájának megértése önkiszolgálás, egyéni megbízatások, rendrakás közben
- Türelem alakítása önkiszolgálás, szervezés közben
- Felelősségérzet megalapozása egyéni megbízatások rendrakás, szervezés közben

8. 2. 4. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- önálló megoldások felállítására, döntésre készítse a gyermekeket
- ne oldja meg a problémát a gyermek helyett
- a pozitív énképet erősítse

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- a feladatok helyes végzésének megtanulása egy folyamat, mely során előfordulhatnak kisebb-nagyobb „bakik”, és olykor a tervezettnél több időt vesz igénybe
- elegendő időt kell hagyni a munkavégzésre – egyéni habitustól függően –

- a sajátos nevelési igényű (testi fogyatékos- mozgásukban enyhén korlátozott) gyermekek esetében alapvető fontosságú, hogy lehetőséget kapjanak a számukra legcélravezetőbb munkafogások kitapasztalására és alkalmazására.

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a munka (pl.: egyéni megbízatás) pedig ne kényszerű kötelesség, hanem jutalom legyen
- kérdésekkel, ötletekkel segítse a gyermeket közelebb a megoldáshoz, de a végső döntést hagyja a gyermekre
- a különböző munka jellegű feladatokat nemi sztereotípiák kialakítása nélkül valamennyi gyermek egyöntetűen végezhesse az egészséges pszichoszexuális fejlődés biztosítása mellett
- tudatosodjon a gyermekben, hogy önmaga és társai számára biztosítja a munka által a nyugodt tevékenykedést és nem szívésséget tesz vele
- a gyermekek én-képe pozitívan alakuljon (önbizalom)
- a gyermek felismerje, hogy „szorult helyzetben” miként segíthet önmagán
- a gyermek számára természetessé váljon, hogy vannak feladatok, amelyeket meg kell tennie a közösségért
- a gyermek megélhesse, hogy az önállóan kezdeményezett egyéni problémamegoldás és az önként végzett munka pozitív példa a többiek számára
- a munkamegosztás az egyéni képességekhez igazodjon

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermek önismerete fejlődjék, önbizalma erősödjék a tevékenységek során.

8. 2. 5. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- tudja, ha egyedül nem boldogul - nyugodt hangnemben - segítséget kérhet
- képes felmérni, kivel tud együttműködni társai közül
- a már ismert, gyakorolt tevékenységek végrehajtását meg tudja szervezni (eszközök; segítség, feladatkiosztás, munkavégzés, rendrakás), figyelembe véve a többi gyermek képességeit és állapotát
- képes az önkiszolgáló és gondozási feladatokhoz kapcsolódó tevékenységeket elvégezni
- képes közreműködni a szűkebb és tágabb környezet rendjének, tisztaságának megóvásában

- képes segíteni a körülötte lévő élőlények, kisállatok, növények gondozásában
- aktívan részt tud venni a tevékenységekhez szükséges feltételek megteremtésében
- egyéni megbízásokat képes teljesíteni a felnőtt kérésére, képességeinek és állapotának megfelelően

8. 3. TANULÁS

8. 3. 1. Cél:

- a cselekvő, aktív, örömteli tapasztalatszerzés;
- megismerési képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, figyelem, gondolkodási folyamatok, emlékezet, képzelet), beszédértés, szóbeli kifejezés, metakommunikáció, testi képességek fejlődése; - a személyiség harmonikus fejlődése

8. 3. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása
- megismerési képességek, testi képességek, kommunikációs képességek fejlesztése
- önálló problémafelismerő és megoldó képesség fejlesztése
- a gyermek aktivitásának serkentése
- a gyermek személyre szabott, pozitív értékelése
- a tevékenységek, és tapasztalatszerzési lehetőségek, valamint a teljes óvodai életet felölelő tanulási folyamat segítségével az iskolai beilleszkedés és helytállás segítése

8. 3. 3. A gyermek tevékenysége:

- játszik
- végzi a mindennapos teendőket
- részt vesz az óvodapedagógusok által tervezett, szervezett és irányított tevékenységekben

8. 3. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- a spontán és irányított tanulás során valósul meg a részképességek fejlődése

8. 3. 5. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- a spontán ismeretszerzésre a megfelelő időt biztosítsák (ne sűrgessék a gyermeket)

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- a tanulás folyamat jellegű, amelynek egyes területei az óvodáskoron túlmutatnak

- a testi képességeiben és mozgásukban akadályozott gyermekek tanulási mechanizmusa eltér a társaiétól
- a tanulás lehetséges formái az óvodában: az utánzásos minta,- modellkövetés, spontán játékos tapasztalatszerzés, cselekvéses tanulás, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés, az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, valamint a gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- kötetlen szervezeti formát és az adott tevékenységnek legmegfelelőbb munkaformát alkalmazzák
- a szervezeti és munkaforma kiválasztásakor vegyék figyelembe a gyermekek egyéni adottságait
- a gyermekek részvétele önkéntességen alapuljon
- az ismeretszerzés fokozatos, egymásra épülő legyen

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy:

- a gyermekek az egész nap folyamán, spontán és tervezett, szervezett tapasztalatszerzés útján jussanak új ismeretekhez.
- a tanulás szabad játékban és a játékba integrált tanulás során valósuljon meg
- ismeretszerzés lehetőségének biztosítása az egész nap folyamán,
- az ismeretszerzés jelentős részben utánzásos, spontán tevékenységek által valósuljon meg, s a gyermek előzetes ismereteire, tapasztalataira épüljön
- a személyi és tárgyi környezet alkalmassá váljék a mozgássérült kisgyermekek cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésére, mozgásos tanulására is

8. 3. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- önálló, elemi következtetéseket tud levonni;
- feladattudata kialakulóban van
- önértékelése alakul;
- képes bizonyos feladatok önálló megoldására
- észrevesz elemi összefüggéseket, ok-okozati összefüggéseket;
- képes többféle megoldás keresésére;
- szándékos figyelmének tartama eléri a 10-15 percet;
- gondolatait jól megfogalmazott mondatokkal fejezi ki;

- önálló megfigyeléseket végez, képes életkorának megfelelő döntésekre;
- elkülöníti a mese és a valóság elemeit;
- képes csoportos együttműködésre.

8. 4. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

8. 4. 1. Cél:

- rálátása legyen az őt körülvevő világra, a szűkebb természeti, és társadalmi környezetére
- cselekvésre készítető, pozitív érzelmi viszonyulás a környezetvédelemhez és a környezet higiéniéhez
- környezettudatos magatartás megalapozása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerése, megbecsülése, védelme
- fejlődjenek a biztonságos közlekedéshez szükséges képességeik

8. 4. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- biztosítsa a biztonságos környezetet
- a gyermekek fejlettségéhez, testi adottságaikhoz, mozgásállapotukhoz igazodó tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, döntési képességük fejlesztése
- a tapasztalatszerzéshez megfelelő hely, idő és megismerési, kutatási tevékenységet szolgáló eszközök biztosítása
- alapvető társadalmi normák megismertetése és az ahhoz való alkalmazkodás képességének megalapozása
- a tevékenységekhez megfelelő szervezeti formák megtervezése
- a környezet védelmére, tisztán tartására nevelje a gyermekeket
- biztosítsa a tapasztalatszerzést a gyermekeket körülvevő tárgyak, jelenségek formai, mennyiségi és kiterjedésbeli jellemzőiről, fejlessze fogalomalkotó képességüket
- szervezzon sétákat
- biztosítson lehetőséget és eszközt a kerti növények gondozására, madáretetésre
- azoknak a gyermekeknek is biztosítson megfelelő lehetőséget, akiket egészségügyi adottságaik gátolnak a többiek által gyakorolt tapasztalási módokban
- a gyermekek önálló véleményalkotásának segítése

8. 4. 3. A gyermek tevékenysége

- megismerkedik az óvoda helyiségeivel, szűkebb és tágabb környezetével,
- beszélget a környezetében található formákról, nagyságbeli és mennyiségi jellemzőkről

- gyakorolja a közlekedési szabályokat, megfigyeli a közlekedési eszközöket
- séta közben is ismerkedik a gyalogos közlekedési szabályokkal, gyakorolja azokat, beszélget a látott közlekedési eszközökről, csoportosítja azokat
- megfigyeli az évszakok színeit, az időjárás változásait,
- tapasztalatokat szerez az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről,
- segít a madáretetésben, a kerti növények gondozásában
- növényeket rügyeztet, csíráztat.
- beszélget a családjáról, családtagjai otthoni elfoglaltságáról, munkájáról
- ismerkedik testével, érzékszerveivel és azok funkcióival, védelmével, ápolásával,
- ismerkedik az orvos gyógyító munkájával,
- megfigyeli a ház körül élő állatokat
- megismer néhány madárfajtát
- állatokról szóló könyveket, újságokat nézeget,
- gyűjtöget terméseket, kavicsokat, leveleket, az évszakra jellemző képeket
- ismerkedik a napszakok fogalmával
- séta közben megfigyeli a növényeket, állatokat,
- megismer néhány népszokást, hagyományt

8. 4. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges rész képességek fejlesztése

- érzékelés, észlelés fejlesztése a különböző természeti jelenségek (pl.: időjárás) megtapasztalása, különféle anyagok megismerése által
- megfigyelés fejlesztése gyűjtések, kirándulás, séták, növény és állatgondozás alkalmával
- figyelem fejlesztése gyűjtések, képek nézegetése, járműves közlekedés, kertészkedés stb. közben
- gondolkodás fejlesztése beszélgetés, séták, gyűjtések, termény válogatás-csoportosítás, gyalogos és járműves közlekedés közben
- emlékezet fejlesztése, beszélgetések, növény és állatgondozás, utánzások játékok közben
- beszédértés fejlődése beszélgetések, képek nézegetése, gyűjtése séták közben

Közlekedésre nevelés

8. 4. 4. 1. Célja:

- a részképesség-fejlettség olyan szintjének elérése, hogy a gyermek a megfelelő életkorban képes legyen a biztonságos közlekedésre

8. 4. 4. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- a tevékenységek biztonságos téri és idői kereteinek megteremtése
- a kiegészítők készítéséhez barkácsolási lehetőségek, közlekedési játékokhoz eszközök biztosítása a gyermekek számára,
- olyan udvari és termi játékok tervezése, szervezése, amelyek során fejlődnek a biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek
- különböző közlekedési szituációk gyors, pontos felfogásához szükséges képességek, készségek kialakítása
- megismerő képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, megfigyelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet, képzelet)
- mozgásfejlesztés (erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség, mozgások összekapcsolása, izomérzékelés, reakcióképesség)
- kommunikációs képességek (beszédészlelés, beszédértés, fogalomalkotás, metakommunikációs jelzések), összefüggő beszéd fejlesztése
- a gyalogos közlekedés elemi szabályainak megismertetése, betarttatása, gyakoroltatása
- lehetőség nyújtása a gyalogos közlekedés rendszeres gyakorlására
- a közlekedési pálya szabályainak megismertetése, betarttatása és járművel történő gyakoroltatása a gyermekekkel
- a közlekedési pálya szabályainak ismertetése a szülőkkel
- a biztonságos közlekedésre alkalmatlan jármű kivonása a játékból
- a napközben meghibásodott jármű állapotának jelzése a szülőnek
- séták szervezése

8. 4. 4. 3. A gyermek tevékenysége

- gyakorló játékokat, szerepjátékokat, szabályjátékokat, mozgásos játékokat, szimbolikus játékokat játszik
- barkácsol, épít
- énekel, mondókázik
- mesét, verset hallgat, bábozik
- beszélget
- rajzol, mintáz

- sétálni megy a csoporttal
- napközben, életszerű helyzetekben gyakorolja a közlekedési helyzeteket
- megtanulja, hogy hogyan segítheti a közlekedési helyzetekben is-azokat a társait, akiket valamely egészségügyi adottságuk gátol a tevékenységek végzésében
- az integrált mozgássérült kisgyermekek tapasztalatot szereznek a számukra adekvát közlekedési módokról, biztonságról

8. 4. 4. 4. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- a csoportban levő élőlények gondozásába a gyermekeket is vonja be
- Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:
- a tevékenységekhez tervezett szervezeti formák differenciáltak legyenek
- környezethez fűződő viszonyuk, értékrendjük legyen minta a szülő és a gyermek számára
- csak tudományosan megalapozott ismereteket nyújtsanak a gyermekeknek
- az életkori sajátosságoknak megfelelően, érthető magyarázatokat adjanak a gyermekek kérdéseire
- folyamatosan bővítsék ismereteiket az új tudományos kutatási eredmények alapján
- adjanak lehetőséget a „sokérzékszervi” megismerésre
- az ismeretanyag átadása, a megtapasztalások logikai rendet tükrözzenek
- a tapasztalatszerzés során alkalom nyíljon az együttműködés különböző formáinak gyakorlására
- minden tevékenységben adjanak lehetőséget matematikához tartozó tapasztalatok megszerzésére is
- a tevékenységekben legyen általános a játékosság és a saját élmény, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés,
- a gyermekek részvétele az önkéntességen alapuljon
- a gyermekek ötleteit is építsék bele a munkájukba
- esztétikusan alakítsák a gyermekek környezetét
- a tervezésnél jelenjenek meg a részképességek fejlesztése az egyes tevékenységekben
- a részképességek fejlesztése az egész nap folyamán valósuljon meg
- vegyék figyelembe a gyermekek egyéni képességeit, különös tekintettel az integrált gyermekekre

Az óvodapedagógus tege lehetővé, hogy a gyermekek a közlekedési szabályok gyakorlását korosztályuknak, érettségüknek és mozgásállapotuknak megfelelően tehessék.

8. 4. 4. 5. A gyermek fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére:

- ismeri lakcímét, szülei nevét, foglalkozását;
- különbséget tud tenni az évszakok között;
- felismeri, megnevezi a színeket és azok árnyalatait;
- felismer háziállatokat, madarakat, néhány bogarat, vadon élő állatot;
- ismeri a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, néhány növényt, termést;
- tisztában van az irányokkal, a helyeket kifejező névutókkal;
- össze tud hasonlítani mennyiségeket;
- ismeri alak-, nagyság - és térbeli viszonyokat,
- felismeri a tárgyak, jelenségek közti feltűnő összefüggéseket
- ismeri és megnevezi a testrészeit
- ismeri és séták alkalmával betartja az elemi gyalogos közlekedési szabályokat,
- ismeri a közlekedési eszközök közül a napjainkban is használatos vízi, légi, szárazföldi (személy-, teher-, és tömegszállító) járműveket
- képes a közlekedési pályán szabályos, biztonságos közlekedésre
- kérésre, instrukciók alapján segít társainak a közlekedési helyzetekben, különös tekintettel az integráltan nevelt mozgássérült kisgyermekekre

8. 5. VERS, MESE, DRAMATIKUS JÁTÉK

8. 5. 1. Cél:

- a versek, mesék által kiváltott érzelmek átélése
- a közösséghez tartozás élménye a verselés, mesélés, dramatikus játékok során
- versekkel, mesékkal, dramatikus játékokkal érzelmek kifejezése, erkölcsi fejlődés elősegítése

8. 5. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- a verselés, mesélés, mondókázás, bábozás, dramatizálás feltételeinek biztosítása
- a gyermekek érzelmi, akaratilag tulajdonságainak, világképének fejlesztése
- az irodalom megszerettetése, az olvasóvá nevelés megalapozása
- meseélmények segítségével a pozitív személyiségjegyek erősítése
- a gyermekek életkorának, lelki fejlettségének megfelelő, igényes irodalmi tartalom megtervezése
- a gyermekek anyanyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése
- lehetőség teremtése az irodalmi élmények reprodukálására, megjelenítésére barkácsolás, bábozás és egyéb gyermeki tevékenységek során
- a nemzeti hovatartozás megalapozása a népi irodalom eszközeivel

8. 5. 3. A gyermek tevékenysége:

- bekapcsolódik a versmondásba, mondókázásba más tevékenységek közben (barkácsolás, rajzolás)
- mesét, verset, mondókákat hallgat, mondogat, ezeket mozgással kíséri, kombinálja
- kitalált versikéket, meséket mond, bábozik

8. 5. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges rész képességek fejlesztése

- figyelem fejlődése irodalmi alkotások hallgatásával
- gondolkodási folyamatok, problémamegoldó gondolkodás fejlődése mesék, történetek kitalálásával

- érzelmek differenciálódása mesék átélésével, dramatikus játékok közben
- kommunikációs képességek fejlődése a mesék, versek hallgatása és elmondása által
- gesztusok, mimika-érzések kifejezése alakul a mesehallgatás és dramatikus játékok közben
- kreativitás, fantázia fejlődik a versek, mesék hallgatása és kitalálása során
- emlékezet fejlődése az irodalmi alkotások felidézése közben

8. 5. 5. Módszertani elveink

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a gyűjtemény nagyobb részét a magyar népmesék és népi mondókák tárházából válasszák
- a versanyagot népi mondókákon és, rigmusokon kívül ismert költőink ritmikus, játékos verseiből állítsák össze
- szép, esztétikus, lényeges jegyeket kiemelő bábokat, fejdíszeket készítsenek
- kapjanak helyet repertoárjukban vidám, humoros versek, valamint mai magyar költők ritmusélményt nyújtó versei
- rendszeresen frissítsék gyűjteményüket
- a gyermekek részvétele önkéntes legyen
- a mese, vers hangulatát hitelesen közvetítsék

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy az eszközökkel a megfelelő szabályok betartása mellett napközben is játszassanak a gyermekek

8. 5. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- tud verseket, rigmusokat;
- kezdeményezi a mesehallgatást;
- meséket, történeteket tud kitalálni, azokat szívesen eljátssza (bábozás, dramatizálás);
- emlékezetből fel tud idézni képességeitől függően 6-12 mondókát, 4-8 verset, 2-3 mesét
- az irodalmi élmények hatására vizuális, gondolati képalkotó képessége és nyelvi alapú fogalmi gondolkodása fejlődik

8. 6. ÉNEK - ZENE, ÉNEKES JÁTÉK

8. 6. 1. Cél:

- a zene, a dalos játékok által kiváltott érzelmek átélése, zenei érdeklődés felkeltése
- esztétikai érzék fejlesztése
- a közösséghez tartozás élménye a dalos játékok, közös éneklés, játék során
- a zene szépségére való rácsodálkozás
- dalokkal érzelmek kifejezése

8. 6. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- A dalos kedv elősegítéséhez, az énekes játékhoz, a zenéléshez és mondókázáshoz megfelelő hely, idő, légkör megteremtése, eszközök, hangszerek biztosítása
- mintaadás a tiszta énekléshez
- hangszerek használatuk megismertetése
- korcsoportnak megfelelő igényes zenei tartalom megtervezése
- a korcsoportnak megfelelő képességfejlesztés megtervezése
- a gyermekcsoport hangterjedelmének megfelelő dalok válogatása zenei képességek, készségek egyéni fejlettséghez igazított fejlesztése (metrumérzék, ritmusérzék, dinamikai érzék, hangmagasság-dallamérzék, hangszínérzék, belső hallás, intonációs készség, hangképzés, tonalitásérzék, zenei memória, zenei improvizációs készség, akusztikus figyelem és differenciáló képesség)
- hagyományörzés, nemzeti hovatartozás megalapozása a népi kultúra által
- a néptánc néhány lépésének, mozdulatának megtanítása
- dal- és mozgásanyag készletének, újítása, folyamatos bővítése
- lehetőség biztosítása a szabadban történő énekes, mozgásos tevékenységekre

8. 6. 3. A gyermek tevékenysége:

- énekelget, dalos játékokat játszik, mondókázik
- szívesen kíséri énekét ritmushangszerekkel illetve annak használt tárgyakkal

- gyakorolja a néptánc néhány lépését, mozdulatát
- különböző stílusú igényes zenéket hallgat
- megismerkedik néhány hangszer hangjával, és használatával
- térformákat alakít ki társaival (kör, csiga stb.)
- zenére spontán táncol
- kitalál dallamokat, szöveges dalocskákat
- ismerkedik a zenei fogalompárokcal (magasabb-mélyebb; halkabb-hangosabb)
- körjátékokat, szerepcserélőket, sorgyarapítókat, párválasztókat játszik
- hangszereket barkácsol

8. 6. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- ritmusérzék fejlődése kiszámolók, mondókák mondogatása, dalos játékok, táncok által
- dinamikai érzék fejlődése halkabb-hangosabb éneklés, mondókázás, zenehallgatás segítségével
- hangmagasság-dallamérzék, hangszínérzék fejlődése éneklés, mondókázás, zenehallgatás, dalos játékok játszása közben
- zenei memória fejlődése éneklés, zenehallgatás, dalos játékok játszása által
- akusztikus figyelem és differenciáló képesség fejlődése éneklés, mondókázás, zenehallgatás, dalos játékok játszása által

8. 6. 5. Módszertani elveink

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy a gyermek spontán éneklése, dudorászása, ritmusjátéka zenei önkifejezés.

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a mozgáskorlátozott gyermekeknél a megfelelő mozgásformák alkalmazásáról konzultáljon a konduktorral
- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztése a számára megfelelő területeken valósuljon meg

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy:

- énekes játékaihoz, zenei önkifejezéséhez hangszert, eszközöket barkácsoljon a gyermek, és ezek készítését szükség esetén segítse is

- önkéntességen alapuljon a gyermekek részvétele a zenéhez kapcsolódó tevékenységekben

8. 6. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- részt vesz a közös énekes játékokban
- érzi az egyenletes lüktetést
- megkülönbözteti az egyenletes lüktetést és a ritmust
- tud 10-15 dalt, dalos játékot, mondókát, kiszámolót pontosan, szöveggel, játékkal
- éneket dallamrészlet alapján felismer
- ismeri a halkabb – hangosabb közötti különbséget
- ismeri a gyorsabb-lassúbb közötti különbséget
- ismeri a magasabb-mélyebb közötti különbséget
- tud halkabban, hangosabban énekelni, beszélni, tapsolni
- tud gyorsabban, lassabban énekelni, beszélni, tapsolni
- tud magasabban, mélyebben énekelni, beszélni
- szöveges ritmus motívumokat visszatapsol
- az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat esztétikusan megformálja, mozgásában megjelenik a járás és a lépés változatos formája is
- a mozgássérült gyermekek a legteljesebb mértékben kiveszik részüket a zenélésből, mozgásállapotuk függvényében, adekvátan kísérik mozgással

8. 7. RAJZOLÁS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

8. 7. 1. Cél:

- megalapozni az esztétikum iránti fogékonyságot
- érzelmek megélése
- élmények és fantázia szabad önkifejezése
- esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása

8. 7. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- gondoskodás megfelelő hely, kézműves sarok kialakításáról, ahol helyet kapnak a megfelelő minőségű hagyományos és új eszközök, gyűjtött anyagok, elkészült munkák, védőkötények
- szükség esetén speciális eszközök beszerzése és biztosítása az integrált mozgáskorlátozott gyermekek számára
- gyűjtési alkalmak szervezése természetes és változatos anyagok, termények beszerzésére
- a gyermekek megismertetése különböző technikákkal, változatos anyagokkal, egyszerűbb munkafogásokkal, a megfelelő eszközhasználattal
- a tiszta munkavégzés, és az eszközök rendben tartásának megtanítása
- az adott tevékenység sajátosságainak figyelembe vétele a tervezés és szervezés során.
- a gyermekmunkák fejlődési jellemzőinek figyelemmel kísérése.
- a gyermeki fantázia kibontakoztatása, a fejlődés segítése, a gyermeki kíváncsiságra építés
- tér-, forma- és színeképzetek gazdagítása, a képi gondolkodás fejlesztése.
- plasztikai kifejezőképesség, komponáló, és rendező képességének fejlesztése
- téri tájékozódás fejlesztése
- a gyermeki alkotások megbecsülése és megbecsültetése.
- lehetőség nyújtása irodalmi élmények, érzelmi állapotok kiváltására, megnevezésére, tudatosítására, feldolgozására, események megjelenítésére,
- közös munkák, alkotások tervezése, szervezése, megvalósítása

- a gyermekek számára megfelelő, biztonságos ülőhely kialakítása, állapotuknak megfelelő segítség nyújtása az eszközök használatához, a technikák elsajátításához

8. 7. 3. A gyermek tevékenysége:

- különböző felületeken alkot –papírra, homokba, betonra, hóba
- különböző technikákat ismer meg és gyakorol
- rajzol, fest, változatos anyagokkal nyomdázik, ragaszt, mintáz, fon, sző, varr, fűz, vág, lyukaszt, tűz, gipszet önt, barkácsol... - saját elképzelése és vizuális tapasztalatai alapján
- térbeli alkotásokat hajtogat többféle papírból, épít kockákból, dobozokból, LEGO-ból, homokból, hóból, termésekből, mintáz agyagból, gyurmából, papírmáséból...
- készíthet terepasztalt, közlekedési eszközöket, jelzőtáblákat, labirintust...
- a közvetlen és távolabbi környezetéből változatos tárgyakat, anyagokat gyűjt a tevékenységekhez

8. 7. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges rész képességek fejlesztése

- érzékelés, észlelés fejlesztése a különböző anyagok (gyurma, agyag, homok, hó, termések, textil...) megismerése által
- megfigyelő képesség fejlesztése a különböző technikák elsajátítása közben
- figyelem koncentráció és figyelem megosztás fejlesztése építés, barkácsolás, vágás, ragasztás... közben
gondolkodás fejlesztése építés, barkácsolás, hajtogatás, mintázás által
- ok –okozati összefüggések átlátása barkácsolás, építés, mintázás közben
- analízis-szintézis fejlesztése vágás, ragasztás, építés segítségével
- formaállandóság fejlesztése rajzolás, színezés, vágás, ragasztás közben
- téri tájékozódás fejlesztése építés, terepasztal készítés, rajzolás közben
- emlékezet fejlesztése mintázás, rajzolás, szövés, fonás munkálatai során
- a képzelet fejlesztése rajzolásnál, mintázásnál, építésnél
- kitartás, akaraterő, türelem és monotonia túrés alakítása színezés, mintázás, vágás közben
- metakommunikáció a közös gyűjtések, alkotások közben

8. 7. 5. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy a feleslegessé vált alkotásokat ne a gyermekek szeme láttára távolítsa el.

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- a gyermek mindegyik rajza, alkotása pillanatnyi érzelmi állapotától függ, nem a technika gyakorlottságától – ezért értékes! –
- nem rangsoroljuk a gyermekek munkáit, azok egymással nem összehasonlíthatóak
- az udvar is a gyermek alkotóterülete

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a gyermek a saját ötleteit is megvalósíthassa az éppen alkalmazott technikával
- ameddig a gyermek igényli, álljon rendelkezésére elegendő mennyiségű anyag és eszköz az alkotáshoz
- csoportbeli gyermekeikkel vegyenek részt pályázatokon
- az óvodához közel szervezett kiállításokat (pl.: gyermekmunkák) látogassák meg
- a közös művek elkészítése az együtt alkotás pozitív élményét nyújtsák a gyermekek számára

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermek az egész nap folyamán tevékenykedhessen, megfelelő időjárás esetén az udvaron is.

8. 7. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- felismerhető munkát készít
- téralakításban, építésben, együttműködő
- önállóan próbálkozik a tárgykészítéssel
- emberábrázolásban megjelennek a részletek is
- egyszerűbb mozgások jelzésével is próbálkozik
- szabályosan használja az eszközöket
- tisztán dolgozik
- alapvető rajzeszközöket rendben tudja rakni

8. 8. MOZGÁS

8. 8. 1. Cél:

- Egészségmegőrzés
- Kialakuljon a rendszeres mozgás iránti igény

8. 8. 2. Az óvodapedagógus feladata:

- a megfelelő hely, eszköz, idő biztosítása
- a mozgásos játékok lehetőségének biztosítása az egész nap folyamán a csoportszobában is és az udvaron
- a biztonságos környezet biztosítása
- mozgásszükséglet megfelelő kielégítése
- a csoport összetételének megfelelő mozgásanyag, változatos mozgásformák (csúszás, mászás, kúszás, futás stb.) tervezése
- a mozgásos játékokhoz szükséges eszközök állapotának rendszeres ellenőrzése
- harmonikus, esztétikus mozgás alapjainak kialakítása
- az adott célnak és feladatnak megfelelő szervezeti formák megteremtése a gyermek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében;
- a gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése;
- a mozgáskészségek alakítása, testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése;
- lehetőség teremtése a mozgás fejlődésére a szabad játékban és a foglalkozásokon;
- a gyermekek megismertetése a sportszerekkel, testnevelési eszközökkel (bot, babzsák, kendő stb.)
- kapcsolattartás a gyógy-testnevelővel, konduktorral.
- a sajátos nevelési igényű gyermekek mozgásigényének (az objektív korlátokat szem előtt tartva) kielégítése a lehetséges mozgások feltételeinek megteremtésével
- az integrált gyermekek szükségletei szerint, a mozgást segítő – támogató személyek jelenlétének megszervezése
- a differenciált fejlesztés biztosítása különös tekintettel a mozgásában korlátozott gyermekekre
- gondoskodás a gyermekek megfelelő, de nem túlzott mértékű terheléséről

- a gyakorlatok szabályos bemutatása, bemutattatása
- a mozgások kivitelezése során szakszerű segítség nyújtása
- alapvető szakkifejezések használata
- a mozgásfejlődés figyelemmel kísérése
- társra figyelés képességének fejlesztése

8. 8. 3. A gyermek tevékenysége:

- részt vesz a szabad játékban, a testnevelési foglalkozásokon, és a mindennapos testnevelésen
- mozgáskészség fejlesztő játékokat játszik
- csúszik, mászik, kúszik, különböző járás és futásformákat gyakorol lassan gyorsan, irányváltoztatással, különböző tárgyak megkerülésével, vagy átugrásával
- egy lábon és páros lábon ugrál, távolugrást, magasugrást gyakorol
- támasz és függeszkedő gyakorlatokat végez
- egyensúlyozó gyakorlatokat végez állásban, járásban.
- különböző ügyességi gyakorlatokat végez padon, egyéb szereken
- mozgásos játék közben használ botot, babzsákot, kendőt, karikát, labdát, „body-roll”-t
- labdajátékokat játszik
- új mozgásformákat ismer meg és gyakorol a judo és a kutyás terápia keretein belül
- a szakértői bizottság és a nevelési tanácsadó által speciális fejlesztésre javasolt gyermekek az állapotuknak megfelelően végzik a mozgásos tevékenységeket a szervezett foglalkozások során, amennyiben lehetséges mindig a befogadó kisgyermekkel együtt
- a szabad játékban a sajátos nevelési igényű gyermekek is használják a különböző eszközöket, tornaszereket, sportszereket az állapotuknak megfelelően –szükség szerint kiegészítve speciális eszközeikkel

8. 8. 4. A biztonságos közlekedéshez szükséges részképességek fejlesztése

- erő fejlődése különböző tornaszereken végzett gyakorlatok közben
- állóképesség fejlődése a futó-fogójátékok közben
- gyorsaság fejlődése verseny és fogójátékok közben
- reakcióképesség fejlődése futó-, helykereső-, labdajátékok közben
- mozgás összerendezettség fejlődése különböző eszközökkel és eszközökön végzett játékok közben
- ügyesség fejlődése különböző eszközökkel és eszközökön végzett játékok közben
- testhatár- és izomérzékelés fejlődése a különböző eszközökkel és tornaszereken végzett gyakorlatok által
- érzékelés, észlelés, figyelem, megosztott figyelem, emlékezet, gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlődése verseny és fogójátékok, különböző eszközökkel és eszközökön végzett játékok közben
- téri tájékozódás fejlődése futó-fogójátékok közben
- döntési képesség, ítéletalkotás fejlődése helykereső és fogójátékok által
- utánzásos játékok, csoportos és páros gyakorlatok végzése közben fejlődik a metakommunikáció és az együttműködés a társakkal
- szabálytudat fejlődése, akarati tényezők alakulása fogójátékok, sorversenyek, eszközzel végzett játékok által

8. 8. 5. Módszertani elveink

Az óvoda valamennyi dolgozója törekedjen arra, hogy:

- a gyermekeket biztonságos és tiszta környezet vegye körül a mozgásos játékok során az épület helyiségeiben és az udvaron is
- a mozgásos játékokhoz csak sérülésmentes, biztonságos eszközök kerüljenek használatba

Az óvoda minden dolgozója vegye figyelembe, hogy:

- a gyermekeknek nem csak a testnevelés és mindennapos testnevelés időtartama alatt van mozgásigénye

Az óvodapedagógusok törekedjenek arra, hogy:

- a testnevelésben is a játékot helyezték középpontba (labda-, futó-fogójátékok stb.)

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy:

- a gyermekek a nap folyamán önállóan elővehessék a mozgásos játékhöz szükséges eszközöket

8. 8. 6. A gyermek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Vigyáz saját és társai testi épségére és az eszközökre.
- Ismeri és érti a használt szakkifejezéseket.
- Betartja és követi az adott szabályokat;
- Képes sor és köralkotásokban együttműködni.
- Tud egy és páros lábon szökdelni;
- Kisebb akadályokat át tud ugrani;
- Képes hirtelen megállni, kikerülni, irányt változtatni, adott helyre visszatalál.
- Tud az ismert sportszerekkel az életkorának és állapotának megfelelő gyakorlatokat, tevékenységeket szabályosan végezni.
- Képes jól koordinált (ill. állapotának megfelelő) mozgásformák és mozgáskombinációk kivitelezésére.
- Képes az életkorának, állapotának megfelelő időtartamú, szervezett mozgásos tevékenységekben végig aktívan részt venni.
- Ismeri a vezényszavakat, tud a hallottak szerint cselekedni;
- Betartja és követi az adott szabályokat;
- Tud labdát dobni, megfogni, gurítani, célozni;
- A mozgásban kitartó.

9. KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI

9.1. Család és óvoda együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Alapelvek tekintjük:

- A gyermek elsődleges és meghatározó nevelési színtere a család.
- Minden a gyermek fejlődése érdekében történik, és ennek a szülő-pedagógus kapcsolatában is tükröződnie kell.
- A családok által képviselt - a programunkkal összeegyeztethető - értékek elfogadása, beépítése normarendszerünkbe.

9.1.1. Cél

- A gyermek optimális fejlődése, a vele való egyéni bánásmód érvényesülése érdekében partneri viszony kiépítése a szülői házzal, a szülőkkel történő együttnevelés, a családi nevelés elsődlegességének elismerése mellett kiegészítve azt.

9.1.2. Feladat

A hagyományos kapcsolatok, amelyeket megtartunk és megerősítünk:

A család és az óvoda kapcsolata:

- **Nyílt nap**, melyet az óvodai beiratkozás hetében tartunk, ezzel a leendő óvodásainknak és szüleiknek lehetőséget adunk arra, hogy együtt ismerkedhessenek az óvodával, az óvodapedagógusokkal és a dajkákkal..
- **Környezettanulmány**, amelynek során az óvodapedagógusok megismerkedhetnek a gyermekekkel a közvetlen környezetükben, felméri a gyermek helyzetét a családban, tájékozódik a család nevelési elveiről, szokásairól.
- **Befogadáskor** (az óvoda megismerésekor) nagyon fontos, hogy a szülő is jelen legyen mindaddig, ameddig ezt a pedagógus és a gyermek igényli. Ilyenkor a családok információt kapnak a gyermekek hangulatáról, az új környezetről, a szokásokról, a csoportról, az óvodapedagógusokról, az óvodáról.

- **Családlátogatáskor** lehetőség nyílik a gyermekvédelmi esetek felkutatására, majd szakemberek segítségével ezek megoldására.
- **Napi kapcsolattartás**, hiszen fontos, hogy a mindennapi – a gyermeket érintő – eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjék mind a szülők, mind a pedagógusok részéről.
- **Nyílt délelőttök és délutánok**, ahol a szülők betekintheznek az óvoda, a csoport mindennapi életébe. Lehetőség adódik a közös tevékenységek során az együttes élményekre, a szülők információt kapnak gyermekük csoportban elfoglalt helyéről, legkedvesebb tevékenységéről, viselkedéséről. A nyílt napok történhetnek a szülő kérésére, a pedagógusok javaslatára, vagy általánosan meghirdetett módon.
- **Fogadóórákat** az óvodapedagógusok személyre szabottan, igény szerinti időpont-egyeztetés után bonyolítják le. Ilyenkor alkalom nyílik a gyermekekkel kapcsolatos fejlesztési tervek ismertetésére, információk cseréjére, segítségadásra, javaslatételre, tanácsadásra, döntéselőkészítésre, adott esetben a gyógypedagógus, logopédus, pszichológus bevonásával.
- **Szülői értekezlet**, ahol az óvodapedagógusok az óvodát, a csoportot, a gyermekeket és szülőket érintő témákat beszélnek meg a szülőkkel. Ilyenkor az egész óvodát, illetve csoportot érintő kérdésekben alkothatnak közös véleményt, vagy tehetnek közös javaslatot a szülők.
- **Közös programok**, ünnepek, kulturális és sportesemények jó alkalmat jelentenek a család és az óvoda közötti kapcsolatok mélyítésére, valamint az integráció elfogadására.
- A szülő kérésére az iskolába lépés előtt három, az iskolába lépés után hat hónappal pedagógiai véleményt készítünk a gyermekről.

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

Környezetvédő, óvoda körüli munkák a szülőkkel és a gyermekekkel közösen, a környezettudatos magatartás megalapozása érdekében (pl.: papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, kertrendezés stb.).

- Játszódeputánok, új játékok megismertetése a szülőkkel és gyermekekkel közösen;
- Jeles napok előtti közös készülődés
- Családi közlekedési, ügyességi nap

- Családi érzékenyítő nap
- Közös gyermeknap rendezvény

9. 2. Az óvoda külső kapcsolatai

Bölcsődéssel való kapcsolattartás magában foglalja az óvodába lépés előtti ismerkedést a gyermekekkel a bölcsődében, óvodánkról történő tájékoztatást a leendő óvodás gyermekek szülei felé, a gondozónők vendégül látását közös, nyílt ünnepeinken.

Az iskolákkal való kapcsolattartás nagyon fontos az iskolaválasztás segítése, s a gyermekek iskolába való zökkenőmentes beilleszkedése céljából. Minden évben a nagycsoportos gyermekek szüleit tájékoztatjuk a lehetőségekről, amely szülői értekezlet formájában történik, valamint elhelyezzük az iskolák tájékoztató anyagát, az iskolai nyílt napok időpontját.

A mozgáskorlátozott gyermekek számára sokkal nehezebb megtalálni a megfelelő iskolát, ezért az ő esetükben még fontosabb, hogy az iskolákkal élő kapcsolatunk legyen. A szülőknek pontos tájékoztatást szeretnénk nyújtani gyermekeik integrált beiskolázása tekintetében.

Minden évben lehetőséget kapunk arra, hogy nagycsoportosok látogatást tegyenek a környező iskolák első osztályaiba.

Legalább egy évig nyomon követjük beiskolázott gyermekeink haladását, boldogulását.

A **SOFI** szakembereivel folyamatos a kapcsolattartásunk, különös tekintettel a mozgássérült gyermekek fejlesztésére. A SOFI biztosítja számunkra a konduktort, aki Mozgásvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye szerint a mozgássérült gyermekek speciális mozgásfejlesztését végzi napi rendszerességgel óvodánkban. Szintén a SOFI biztosítja számunkra a logopédus szakembert is, aki szükség esetén a gyermekek beszédfejlesztését végzi.

A **Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVIII. ker.-i Tagintézménye** szakemberei végzik szükség szerint a különböző vizsgálatokat a szülő illetve az óvoda kérésére, valamint terápiás lehetőségeket biztosítanak a gyermekek számára az óvodán belül, ill. a Nevelési Tanácsadó épületében.

A **Mozgásvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság** szakértői véleménye alapján jutnak intézményünkbe a mozgássérült gyermekek, illetve a bizottság szakvéleménye tartalmazza a fejlesztések irányát és rendszerességét.

A **Pető Intézettel /MPANNI/** szakmai tapasztalatszere, továbbképzés, valamint eszközkölcsönzés terén tartjuk a kapcsolatot, valamint intézményünkben is végzik szakmai gyakorlatukat a Pető Intézet konduktor hallgatói.

A TÁMOP – 3.4.2.-09/1-2010-0004 „Hatékony együttnevelés, tudatos együttműködés” kapcsán szakmai kapcsolatunkat tovább tervezzük bővíteni, fejleszteni a Pető Intézetben történő látogatásokkal, melyek során újabb ismeretekhez szeretnénk jutni a mozgáskorlátozott gyermekek hatékonyabb fejlesztése érdekében.

A **Mozgásjavító Általános Iskolával** szintén folyamatos tapasztalatszerket tartunk, valamint lehetőségünk van speciális mozgásfejlesztő eszközök kölcsönzésére is. Az iskola pedagógusai állandó résztvevői a hagyományos esélyegyenlőségi nap rendezvényének.

Winner Judo Sportegyesület szakedzői végzik a SNI mozgássérült gyermekek speciális edzését, valamint az egészséges gyermekek judo edzését. Folyamatos szakmai kapcsolattartás zajlik az egyesület valamint az intézményünk között.

A kutyás terápiát végző terápiais **kutyafelvezető** (Arndtné Varga Éva) folyamatos konzultációt tart a csoportos óvodapedagógusokkal, valamint a SOFI konduktor szakemberével, a gyermekek egyéni fejlesztésével kapcsolatosan.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

1. A nevelési program érvényességi ideje

- 2015. szeptember 1. –től

2. A nevelési program módosítása

2.1. A nevelési program módosítására:

- az óvoda vezetője,
- a nevelőtestület bármely tagja,
- szakmai munkaközösség
- az óvoda fenntartója tehet javaslatot.

A nevelési program módosítását a szülői szervezet képviselője véleményezi, a nevelőtestület fogadja el. Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselői az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják. Ezzel a korábbi módosított „Szívvel-lélekkel” Helyi Nevelési Program hatályát veszti.

2.2. A módosított „Szívvel-lélekkel” Helyi Nevelési Programot a jóváhagyást követő nevelési év első napjától kell bevezetni.

3. A nevelési program nyilvánosságra hozatala

3.1. Az óvoda nevelési programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

3.2. A nevelési program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az óvoda fenntartójánál
- az óvoda irattárában,
- az óvodai csoportszobákban,
- az óvoda bejáratánál,
- az óvoda vezetőjénél.

Kelt: Budapest, 2015. augusztus 31.

.....
óvodavezető

P.H.

Felhasznált irodalom

Apostol Éva - Sándor Éva: Gyöngyből, textilből, agyagból, papírból...

Balázsne Szűcs Judit: Ember, aki óvodás

Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?

Burattinó Fajátékok: Építőköcka, Térbeli Puzzle, Sík Puzzle

Forrai Katalin: Ének az óvodában

H. Vass Ildikó: Papírvarázslat 1-2.

Kiss Tihamér: Logikus gondolkodásra nevelés 2-7 években

Kósáné Ormai Vera – Porkolábné dr. Balogh Katalin – Ritoók Pálné: Neveléslé-
lektani vizsgálatok

Nagy Jenőné: Művészetre nevelés

Óvodai Nevelés 1989/11.

Óvodai Nevelés 1990/5.

Óvodai Nevelés 1990/6.

Perlay Rezsőné: Matematikai nevelés – gondolkodásfejlesztés az óvodában

Porkolábné dr. Balogh Katalin: „Kudarccal az iskolában” Komplex

Prevenációs Óvodai Program

A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

1. Az érzelmi nevelés és a szocializáció

Eszközök, felszerelések	Mennyiség	Megjegyzés
szőrmejátékok	csoportlétszám 30%-ának megfelelő mennyiségben	érzelmi biztonság megteremtése a beszoktatás időszakában
mesekönyvek	csoportonként 15 féle, 3-3 darab	
bábok		

2. Az egészséges életmód kialakítása

Táplálkozás

Eszközök, felszerelések	Mennyiség
asztal, szék	gyermeklétszám szerint
asztalterítő	asztalonként 3 darab
étkészlet	felnőtt- és gyermeklétszám szerint
evőeszközök (kés, villa, kanál, kiskanál)	fajtánként és személyenként 1-1 darab
poharak	gyermeklétszám szerint
kancsó	gyermeklétszám szerint
levesestál	gyermeklétszám szerint
szalvétatartó, kidobó tál	gyermeklétszám szerint
merőkanál	asztalonként

Tisztálkodás

Eszközök, felszerelések	Mennyiség
mosdókagyló, gyermek WC	csoportonként 3-3 darab

egyéni tisztálkodó szerek (fogkefe, fogmosó pohár, fésű)	gyermekenként 1-1 darab
tisztálkodási felszerelések (körömkefe, szappantartó)	mosdónként 1-1 darab
törölköző	gyermekenként 3-3 darab
fésűtartó	csoportonként 1 darab
tükör	mosdónként 1 darab

Öltözködés

Eszközök, felszerelések	Mennyiség
öltözőszekrény	gyermeklétszám szerint
ruhazsák	gyermekenként 1 darab
vállfa	gyermekenként 1 darab

Pihenés

Eszközök, felszerelések	Mennyiség
gyermekfektető	gyermekenként 1 darab
ágyvászón, fejtvédő	gyermekenként 1 darab
takaró	gyermekenként 1 darab
ágyneműhuzat	gyermekenként 3 darab

3. Az értelmi fejlesztés, nevelés és különféle tevékenységi formák tárgyi feltételei

Anyanyelvi fejlesztés

Eszközök, felszerelések	Mennyiség
mesekönyvek	csoportonként 15 féle, 3-3 darab
tévé, videó, CD-s magnó	1-1 darab
diavetítő, vetítövászón	1-1 darab

Csoportszobai játék

Eszközök, felszerelések	Mennyiség	Megjegyzés
<u>konstrukciós</u> és asztali játékok	csoportlétszám 30%-ának megfelelő mennyiségben	építőkocka (fa, műa.), LEGO, Gabi, Pötyi, kirakók, dominó, kártyák stb.
<u>szerepjátékhoz:</u> babakocsi, babakonyhai és babaszobai bútorok, nagyméretű tükrök	csoportonként 1-1 darab	
baba, jelmezek, közlekedési eszközök, közlekedési lámpák, közlekedési táblák	csoportlétszám 30%-ának megfelelő mennyiségben	
szabályjátékhoz: klf., társasjátékok, kártya, dominó, tematikus kirakók, szobai célba-dobó	csoportlétszám 30%-ának megfelelő mennyiségben	

4. A közlekedésre nevelés tárgyi feltételei

Eszközök, felszerelések
KRESZ-pálya
Közlekedési játékeszközök
Kismotor
Roller
Kisbicikli
Szőnyegváros
Jelzőlámpa (játék)
Jelzőtábla (játék)
Szemléltető képek

5. A rajzolás, mintázás, kézimunka tárgyi feltételei

Eszközök, felszerelések	Mennyiség
viaszosvászon asztalterítők	20 darab/óvoda
gyurmatábla	25 darab/csoport
színes ceruza	25 tasak/csoport
zsírkréta	25 tasak/csoport
vízfesték	
temperafesték	
gyurma	
színes papír, karton	
rajzlap	
ragasztó	
hímzőtű	25 darab/csoport
ecset (különböző vastagságú)	25 darab/csoport
hurkapálca	
krepp-papír	
fonal	
szövőkeret	6 darab
olló (gyerek, felnőtt)	25 darab/csoport + 1 darab

A MOZGÁSNEVELÉS FELSZERELÉSEINEK ÉS ESZKÖZEINEK, A TESTNEVELÉS SZOKVÁNYOS ESZKÖZEINEK, VALAMINT SPECIÁLIS FELSZERELÉSEINEK JEGYZÉKE

Eszközök, felszerelések	Mennyiség
bordásfal	3 kis-, 2 nagyméretű
tornapad	2 nagy, 1 kisméretű
összerakható és változtatható tornafal	1 készlet
kézi-szerek: babzsák, kispárna, tornabot, tüskelabda, gumilabda, kendő, gumi expander, karika	gyermeklétszám szerint
henger	gyermeklétszám szerint
egyensúlyozó labda	gyermeklétszám szerint
egyensúlyozó lap	1-2 darab
guruló lapok	2-3 féleből 1-1 darab
tükörfal	1 darab

guruló tükör	1 darab
különböző minőségű talajmintákat érzékeltető szőnyeg	1 darab
beakasztható pótbordásfal	1 darab
járókorlát	1 darab
trambulin (gumiasztal)	csoportonként 1 darab
ugráló matrac	1 darab
zsámoly	1 darab
roller	1 darab
háromkerekű bicikli	1 darab
mászást, kúszást, átbújást segítő játékos eszközök készlete	1 készlet
kézügyességet fejlesztő speciális eszközök	3-4 féleből 1-1 darab
egyéb eszközök (golyók, különböző vastagságú botok, falapok)	
modul készlet	1 készlet+kiegészítők
bambusz-korlát	1 pár
bordásfal	+ 3 db
labdafürdő medence	1 készlet
Ayres-terápiás eszközök	fajtánként 1 db
judo szőnyeg	20 db

